

بررسی نگرش مربیان مهدهای کودک عادی درباره تلفیق آموزشی کودکان کم‌شنوای آموزش دیده

نویسندگان: دکتر یونس لطفی^۱، اکرم حاج‌علی‌اکبر^۲ و دکتر انوشیروان کاظم‌نژاد^۳

۱. استادیار گروه آموزشی و توانبخشی کم‌شنوایان دانشگاه علوم بهزیستی و توانبخشی
۲. دانشجوی کارشناسی ارشد رشته مدیریت توانبخشی دانشگاه علوم بهزیستی و توانبخشی
۳. دانشیار گروه آمار زیستی دانشگاه تربیت مدرس

چکیده

فراهم کردن فرصت‌های آموزشی برای معلولین در دوران کودکی از وظایف اساسی دولت‌ها است. بر این اساس، با توجه به اصول کلی تعلیم و تربیت و اشاعه فرهنگ حمایت از معلولین و پذیرش آنان در اجتماع، تحقیقات مختلفی صورت گرفته است که می‌توان از آن جمله به تحقیقی تحت عنوان «آموزش کودکان کم‌شنوا و شنوا در کنار هم: روبه‌رو شدن با چالش‌های تلفیق آموزشی» توسط آنتیا در ایالات متحده آمریکا در سال ۲۰۰۱ و تحقیق دیگری با عنوان «مقایسه نگرش معلمان کودکان معلول و سالم» توسط لمپروپولو و پادلیادو در یونان در سال ۱۹۷۷ اشاره کرد. ولی در خصوص تلفیق آموزشی در مقطع پیش دبستان که اهمیت بسیار زیادی دارد، تحقیقات مدونی بخصوص در ایران صورت نگرفته است. هدف این پژوهش، بررسی نگرش مربیان مهدهای کودک عادی شهر تهران درباره تلفیق کودکان کم‌شنوای آموزش دیده (تربیت‌شنوایی و گفتار درمانی شده) و تأثیر سن، سابقه کار، تأهل و میزان تحصیلات آنان بر این نگرش بوده است. لذا پرسشنامه‌ای شامل ۱۹ سؤال تهیه شد و با توجه به تعداد مهدها و مربیان آنها در شهر تهران و اطلاعات موجود، ۲۱۵ مربی انتخاب گردیدند. پس از تکمیل و آنالیز اطلاعات به‌دست آمده از ۲۱۴ پرسشنامه تکمیل شده، نتایج مؤید این نکته است که ۶۲/۶ درصد مربیان موافق و ۲۰/۶ درصد کاملاً موافق تلفیق آموزشی هستند و هرچه سن و سابقه کار مربیان افزایش می‌یابد، میزان موافقت با تلفیق آموزشی کم می‌شود. وضعیت تأهل و میزان تحصیلات تأثیری بر نگرش مثبت یا منفی آنان ندارد و بنابراین با توجه به این‌که حدود ۸۳ درصد مربیان نسبت به تلفیق کودکان کم‌شنوا در مهدهای عادی نگرش مثبت دارند، باید با آموزش و تهیه امکانات برای مهدهای کودک عادی، زمینه پذیرش کم‌شنوایان آموزش دیده فراهم گردد.

واژه‌های کلیدی: تلفیق آموزشی، کم‌شنوا، نگرش

دوماهنامه علمی -
پژوهشی
دانشگاه شاهد
سال یازدهم -
شماره ۵۲
شهرسور ۱۳۸۳

مقدمه

معلولیت‌ها، بخصوص کم‌شنوایی، طیف وسیعی دارد و عده زیادی از کم‌شنوایان در صورت تشخیص و مداخله زودرس و استفاده از وسایل تقویت شنوایی و شروع برنامه‌های توانبخشی شنوایی قادر به یادگیری بسیاری از مفاهیم بوده، می‌توانند در کنار سایر همسالان خود در برنامه‌های آموزشی دوران پیش‌دبستانی شرکت

کنند و در دوران تحصیل به مدارس عادی راه یابند. موضوع آموزش جداگانه برای این قبیل افراد در گذشته باعث شده که به تدریج این افراد از جامعه جدا شوند که گذشته از این‌که هزینه مضاعفی را به دولت تحمیل می‌کنند، زمینه پذیرش آنان در جامعه کاهش می‌یابد. لذا از سالیان گذشته موضوع یکپارچه‌سازی فضای آموزشی [۱] و نهضت عادی‌سازی آموزشی [۲] برای معلولان در

عادی در خصوص تلفیق آموزش کم‌شنوایان آموزش دیده در مهدهای شهر تهران و اهداف اختصاصی آن، بررسی ارتباط سن، سابقه کار و میزان تحصیلات و وضعیت تأهل و تحصیل در رشته کودکان استثنایی بر چگونگی نگرش مربیان بوده است.

فرضیات و سؤالات تحقیق به طور کلی به شرح زیر است:

- نگرش مربیان مهدهای کودک عادی نسبت به تلفیق آموزشی کودکان کم‌شنوای آموزش دیده چگونه است؟
- آیا هر چه سن مربی کم‌تر باشد نگرش مثبت‌تری نسبت به تلفیق آموزشی دارد؟
- آیا مربیان متأهل نگرش مثبت‌تری نسبت به تلفیق آموزشی دارند؟
- آیا میزان تحصیلات و بخصوص تحصیل در رشته کودکان استثنایی موجب نگرش منفی نسبت به تلفیق آموزشی می‌شود؟
- آیا سابقه کار طولانی در مهدهای کودک عادی موجب نگرش منفی نسبت به تلفیق آموزشی می‌شود؟
- با توجه به هدف اصلی و فرضیات و سؤالات اصلی تحقیق، بررسی نگرش مربیان مهدهای کودک در سال ۱۳۸۱ - ۱۳۸۰ در سطح شهر تهران صورت گرفت.

مواد و روش‌ها

این تحقیق از نوع توصیفی - تحلیلی است و برای بررسی نگرش مربیان مهدهای کودک در سطح شهر تهران ابتدا با مطالعه تحقیقات مشابه خارجی [۱۳-۷] و داخلی [۳-۶] سی پرسش‌نگرشی در خصوص آموزش، رفتار، نحوه برخورد و چگونگی ارتباط با کودکان کم‌شنوا به روش لیکرت تهیه شد و در اختیار بیست نفر از اساتید و کارشناسان امور کم‌شنوایان به صورت تصادفی ساده به عنوان داور قرار گرفت تا نظر خود را در خصوص روایی و وضوح سؤالات مطرح شده بیان کنند. ۹۵ درصد داوران با ۱۹ سؤال کاملاً موافق بودند که پرسشنامه این پژوهش را تشکیل داد. این پرسشنامه ضمیمه مقاله است.

ایران و جهان شروع شده است. زمینه اجرای این برنامه‌ها ابتدا با بررسی نگرش معلمان و مربیان و در نهایت اجرای قانونمند تلفیق آموزشی برای آنانی که زمینه پذیرش در مدارس عادی را دارند شروع شده است.

تاریخچه آموزش معلولان نشان می‌دهد که قبل از سال ۱۸۰۰ میلادی هیچ‌گونه آموزشی ارائه نمی‌شده، بین سال‌های ۱۹۰۰-۱۸۲۰ مؤسسات شبانه روزی جهت آموزش معلولان ایجاد گردیده و در بین سال‌های ۱۹۷۵ - ۱۸۵۰ مدارس استثنایی به وجود آمده و از سال ۱۹۷۵ به بعد نیز تلفیق آموزشی معلولان در مدارس و کلاس‌های عادی آغاز شده است [۲۰]. براساس بیانیه جهانی حقوق بشر، شامل بیانیه جهانی آموزش برای همه (۱۹۹۰)، پیمان حقوق کودک (۱۹۸۹) و قانون برابری فرصت‌ها برای افراد ناتوان (۱۹۹۳) و بیانیه کنفرانس جهانی آموزش نیازهای خاص با همکاری یونسکو در سالمانکای اسپانیا (۱۹۹۴)، آموزش برای همه و در کنار هم، یک اصل پذیرفته شده جهانی است. تلفیق آموزشی موجب پذیرش معلولان توانمند در جامعه شده، صرفه‌جویی هزینه‌های آموزشی را دربر دارد و موجب مسئولیت‌پذیری افراد جامعه در قبال معلولان و آگاهی از توانمندی‌های آنان خواهد شد. عوامل مؤثر در موفقیت یک تلفیق آموزشی [۱] عبارتند از:

۱. نگرش معلمان و مربیان آموزشی دخیل در تلفیق آموزشی،
 ۲. میزان موافقت معلولان و همسالان عادی آنان برای شرکت در برنامه‌های آموزشی در کنار یکدیگر.
 ۳. برنامه‌ریزی و سیاست‌گذاری و مدیریت مراکزی که در آن‌ها آموزش تلفیقی صورت می‌گیرد.
- در بین عوامل بالا، نگرش معلمان و مربیان آموزشی نقش اساسی دارد [۲] و یکی از پایه‌های موفقیت برنامه‌های تلفیق آموزشی، نگرش مثبت آنان جهت پذیرش معلولان آموزش‌پذیر و آماده کردن شرایط برای ادامه تحصیل آنان است.
- در کشور ما نیز زمینه تحقیق در این موضوع به نحو مختلف به صورت پایان‌نامه تحصیلی و مقاله [۳، ۴، ۵، ۶] ارائه گردیده؛ ولی بررسی نگرش مربیان مهدهای کودک که نقش اساسی در آموزش دوران پیش از دبستان دارند تاکنون صورت نگرفته است. لذا هدف اصلی این تحقیق، بررسی نگرش مربیان مهدهای کودک

میانگین سنی ۳۱/۶ و انحراف معیار آن ۸/۰۲ بود. حدود ۵۵/۱ درصد مریمان مجرد و ۴۲/۵ درصد متأهل بودند. حدود ۶۶/۸ درصد مریمان دیپلم، ۲۰/۱ درصد لیسانس و بالاتر و ۵/۱ درصد فوق‌دیپلم بودند. ۲۴/۸ درصد مریمان دارای سابقه کار کم‌تر از سه سال، همین تعداد دارای سابقه کار ۳-۶ سال، ۲۵/۲ درصد دارای سابقه کار ۶-۱۲ سال و ۲۵/۲ درصد دارای سابقه کار بیش از ۱۲ سال بودند. ۹۲/۱ درصد مریمان دوره آموزشی کودکان استثنایی را گذرانده و ۷/۹ درصد این دوره‌ها را گذرانده بودند. در مورد تلفیق آموزشی حدود ۲۰/۶ درصد مریمان کاملاً موافق، ۶۲/۶ درصد موافق، ۱۳/۱ درصد مخالف و ۰/۵ درصد کاملاً مخالف بودند. نگرش مریمان نسبت به تک تک جملات و درصد موافقین و مخالفین در جدول ۱ آورده شده است.

در این بررسی ملاحظه شد که با افزایش سن مریمان، نگرش آنان نسبت به تلفیق آموزشی منفی‌تر می‌شود، به طوری که ضریب همبستگی پیرسن بین سن مریمان و نگرش آنان منفی بود ($r = -0.17$) و $Pvalue = 0.013$.

بررسی ارتباط بین وضعیت تأهل مریمان و نگرش آنان با استفاده از آزمون کای دو نسبت به تلفیق آموزشی نشان داد که رابطه معناداری بین این دو وجود ندارد ($Pvalue = 0.56$).

بررسی ارتباط بین سطح تحصیلات مریمان و نگرش آنان با استفاده از آزمون کای دو نسبت به تلفیق آموزشی نشان داد که رابطه معناداری بین این دو وجود ندارد ($Pvalue = 0.63$).

بررسی رابطه نگرش مریمان و سابقه کار آنان نشان داد که هر چه سابقه کار مریمی بیشتر بود، نگرش منفی‌تری نسبت به تلفیق آموزشی داشت، به طوری که ضریب همبستگی پیرسن بین سابقه کار مریمان و نگرش آنان منفی بود ($r = -0.22$) و $Pvalue = 0.001$.

بررسی ارتباط بین گذراندن دوره آموزشی کودکان استثنایی و نگرش مریمان با استفاده از آزمون کای دو نشان داد که بین این دو نیز ارتباط معناداری وجود ندارد ($Pvalue = 0.18$).

پاسخ‌های ارائه شده به ارزش عددی تبدیل شد، به طوری که برای مثبت‌ترین نگرش (کاملاً موافقم) بود عدد ۲، برای منفی‌ترین نگرش (کاملاً مخالفم) عدد ۱-، برای «موافقم» عدد ۱، برای «نظری ندارم» عدد صفر و برای «مخالفم» عدد ۱- منظور گردید.

برای بررسی روایی و وضوح سؤالات، مطالعه آزمایشی (pilot study) به صورت زیر انجام گرفت. پرسشنامه نهایی در اختیار ۲۰ نفر از مریمان مهدهای کودک در سطح شهر تهران به صورت تصادفی قرار داده شد و سؤالات جمع‌آوری و نمره داده شد. پس از یک ماه مجدداً سؤالات در اختیار آنان قرار داده شد و پاسخ‌ها جمع‌آوری گردید. مقایسه جواب‌ها نشان داد که بین این دو پاسخ، همبستگی ($r = 0.89$) وجود دارد.

جامعه آماری مورد بررسی در این تحقیق، مریمان مهدهای کودک عادی در سطح شهر تهران بود. با توجه به مطالعه مشابه و نتایج به دست آمده از آن در سطح مدارس شهر ایلام در سال ۱۳۷۸ - ۱۳۷۷ توسط فرزاد

$$n = \frac{2(z_{1-\alpha/2} + z_{1-\beta})^2 S^2}{\Delta^2} \quad \text{کریمی با فرمول}$$

تعداد نمونه لازم با اطمینان ۹۵ درصد و توان آزمون ۹۰ درصد و با خطای ۲ امتیاز، ۲۱۵ نفر به دست آمد. در سطح شهر تهران ۶۱۱ مهد کودک وجود داشت و با در نظر گرفتن ۵ مریمی به طور متوسط در هر مهد کودک، تعداد ۴۵ مهد کودک به طور تصادفی ساده انتخاب گردید و پرسشنامه‌ها با حضور در مهد کودک و توضیح به مریمان در مورد چگونگی تکمیل در اختیار آنان قرار گرفت. یک هفته بعد مجموعاً ۲۱۴ پرسشنامه جمع‌آوری و یک عدد پرسشنامه تکمیل نشده از مجموعه حذف گردید. جهت تعیین ارتباط بین متغیرهای کمی مورد تحقیق در این مطالعه از محاسبه ضریب همبستگی، برای تعیین ارتباط متغیرهای کیفی از آزمون کای دو، و از نرم‌افزار کامپیوتری SPSS برای محاسبات آماری استفاده شده است.

نتایج

نتایج به دست آمده نشان می‌دهد که ۴۴/۴ درصد مریمان ۲۹-۲۰ و ۳۶/۹ درصد آنان ۳۹-۳۰ ساله‌اند.

پرسشنامه: بررسی نگرش مربیان مهدهای کودک عادی درباره تلفیق آموزشی کودکان کم‌شنوای آموزش دیده

شماره	جملات	مجموعه	موانع	موانع	موانع	موانع	موانع	موانع
۱	نا توانی برقراری ارتباط بین کودکان شنوا و کم‌شنوا باعث ناراحتی کودکان شنوا می‌شود.							
۲	تلفیق باعث افزایش مهارت‌های اجتماعی کودکان شنوا می‌شود.							
۳	تلفیق در سنین پایین باعث می‌شود کودکان شنوا نحوه برخورد با کودکان کم‌شنوا را یاد بگیرند.							
۴	تلفیق باعث ایجاد نگرش مثبت کودکان شنوا نسبت به کودکان نا شنوا می‌شود.							
۵	تلفیق باعث کاهش بازدهی آموزشی کلاس می‌شود.							
۶	کودک کم‌شنوا نیاز به روش خاص آموزشی دارد که مربیان مهدهای کودک عادی از عهده آن بر نمی‌آیند.							
۷	تلفیق باعث رشد مهارت‌های کاری مربی می‌شود.							
۸	تلفیق باعث رشد مهارت‌های اجتماعی کودکان کم‌شنوا می‌شود.							
۹	تلفیق باعث می‌شود کودکان کم‌شنوا اعتماد به نفس بیشتری پیدا کنند.							
۱۰	تلفیق باعث افزایش مهارت‌های ارتباطی، زبانی و گفتاری کودکان کم‌شنوا می‌شود.							
۱۱	تلفیق باعث می‌شود کودکان کم‌شنوا نسبت به جامعه نگرش مثبت پیدا کنند.							
۱۲	تلفیق باعث می‌شود که کودکان کم‌شنوا قوانین اجتماعی را بهتر یاد بگیرند.							
۱۳	حضور کودکان کم‌شنوا در مهدهای کودک عادی، آن‌ها را برای تلفیق آموزشی در مقاطع بالاتر آماده می‌کند.							
۱۴	در مهدهای کودک تلفیقی به ناتوانایی‌های کودکان کم‌شنوا توجه می‌شود.							
۱۵	مناسب ترین محل و شکل نگهداری آموزش کودکان کم‌شنوای آموزش دیده در مهدهای کودک عادی است.							
۱۶	مناسب ترین محل و شکل نگهداری آموزش کودکان کم‌شنوای آموزش دیده، مهدهای کودک عادی همراه با ساعاتی آموزش خاص کم‌شنوایان است.							
۱۷	مناسب ترین محل و شکل نگهداری آموزش کودکان کم‌شنوای آموزش دیده، سه روز در هفته در مهدهای کودک عادی و سه روز در هفته در مهدهای کودک خاص کم‌شنوایان است.							
۱۸	مناسب ترین محل و شکل نگهداری آموزش کودکان کم‌شنوای آموزش دیده، مهدهای کودک خاص کم‌شنوایان همراه با چند روز در ماه حضور در مهدهای کودک عادی است.							
۱۹	مناسب ترین محل و شکل نگهداری آموزش کودکان کم‌شنوای آموزش دیده، مهدهای کودک کم‌شنوایان است.							

ابتدایی مقایسه می‌گردد. در ضمن، عوامل فرهنگی، اقتصادی، اجتماعی و اعتقادی نقش عمده‌ای در موفقیت و اعتقاد به تلفیق آموزشی دارد و در کشور ما نیز با توجه به اعتقادات مذهبی در خصوص حمایت از

بحث و نتیجه‌گیری
با توجه به این که تحقیقات مشابه در سطح مهدهای کودک در ایران و جهان صورت نگرفته، نتایج حاصل از این تحقیق با نتایج به‌دست آمده در سطح مدارس

است. با توجه به نظر مثبت اکثر مربیان مهدهای کودک درباره تلفیق آموزشی باید زمینه اجرای این روش حداقل در بعضی استان‌ها که تعداد کودکان کم‌شناخت زیاد است ایجاد گردد.

معلولین این امر صدق می‌کند. محدوده امتیاز نگرش مربیان در این مطالعه از ۲۹+ تا ۲۴- به دست آمده است. میانگین نگرش حدود ۸۳/۲ درصد از مربیان درباره تلفیق آموزشی کودکان کم‌شناخت آموزش دیده، مثبت (کاملاً موافق و موافق) بود که با نتایج تحقیق کار و ۱۹۷۷ [۱۱] در اسپانیا (حدود ۴۲ درصد) قابل مقایسه

جدول ۱ درصد نگرش مربیان مهدهای کودک عادی نسبت به تلفیق کودکان کم‌شناخت

پاسخ‌ها	کاملاً موافق	موافق	بی تفاوت	مخالف	کاملاً مخالف	جملات
جمله ۱	۷/۵	۳۲/۲	۱۰/۷	۴۰/۲	۹/۳	
جمله ۲	۱۵/۴	۴۳/۵	۱۸/۷	۱۷/۸	۴/۷	
جمله ۳	۳۰/۸	۵۳/۷	۸/۹	۶/۱	۰/۵	
جمله ۴	۲۷/۶	۴۵/۳	۱۷/۸	۸/۴	۰/۹	
جمله ۵	۱۲/۶	۲۳/۸	۱۷/۳	۳۲/۷	۱۳/۶	
جمله ۶	۱۲/۱	۱۰/۳	۹/۸	۳۶	۳۱/۸	
جمله ۷	۱۹/۶	۴۴/۴	۱۴/۵	۱۸/۷	۲/۸	
جمله ۸	۳۱/۸	۴۵/۸	۱۴	۶/۵	۱/۹	
جمله ۹	۳۵	۳۶/۴	۱۵/۴	۱۰/۷	۲/۳	
جمله ۱۰	۳۶	۴۴/۹	۸/۹	۸/۹	۱/۴	
جمله ۱۱	۳۰/۸	۳۹/۳	۲۳/۴	۵/۶	۰/۹	
جمله ۱۲	۳۰/۴	۴۶/۷	۱۶/۸	۶/۱	-	
جمله ۱۳	۲۴/۸	۴۰/۲	۱۵/۹	۱۴	۵/۱	
جمله ۱۴	۵/۱	۲۰/۶	۲۲/۴	۳۳/۲	۱۸/۷	
جمله ۱۵	۷/۹	۲۳/۸	۲۱/۵	۲۸	۱۸/۷	
جمله ۱۶	۱۱/۷	۳۵/۵	۲۴/۳	۲۵/۲	۳/۳	
جمله ۱۷	۱۰/۷	۲۳/۴	۲۷/۱	۳۳/۲	۵/۶	
جمله ۱۸	۱۵	۲۵/۷	۲۴/۸	۲۹/۴	۳/۳	
جمله ۱۹	۱۲/۶	۳۲/۲	۲۰/۱	۱۳/۱	۲۲	

جدول ۲ ارتباط بین امتیاز نگرش و سطوح سنی مربیان مورد مطالعه

سن	۲۹-۲۰	۳۹-۳۰	۴۹-۴۰	۵۰ سال به بالا	جمع
----	-------	-------	-------	----------------	-----

نگرش	تعداد	درصد								
کاملاً موافق	۲۱	۴۷/۷	۱۴	۳۱/۸	۶	۱۳/۷	۳	۶/۸	۴۴	۱۰۰
موافق	۶۵	۴۸/۵	۴۷	۳۵/۱	۱۹	۱۴/۲	۳	۲/۲	۱۳۴	۱۰۰
بی تفاوت	۱	۱۴/۳	۳	۴۲/۹	۲	۲۸/۶	۱	۱۴/۳	۷	۱۰۰
مخالف/کاملاً مخالف ف	۸	۲۷/۶	۱۵	۵۱/۷	۵	۱۷/۲	۱	۳/۴	۲۹	۱۰۰
جمع	۹۵	۴۴/۴	۷۹	۳۶/۹	۳۲	۱۵	۸	۳/۷	۲۱۴	۱۰۰

جدول ۳ ارتباط بین امتیاز نگرش و وضعیت تأهل مربیان مورد مطالعه

نگرش	وضعیت تأهل		مجرد		متأهل		بدون همسر		جمع	
	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد
کاملاً موافق	۲۶	۵۹/۱	۱۷	۳۸/۶	۱	۲/۳	۴۴	۱۰۰	۴۴	۱۰۰
موافق	۷۱	۵۳	۵۹	۴۴	۴	۳	۱۳۴	۱۰۰	۱۳۴	۱۰۰
بی تفاوت	۲	۱۸/۶	۵	۷۱/۴	-	-	۷	۱۰۰	۷	۱۰۰
مخالف/کاملاً مخالف	۱۹	۶۵/۵	۱۰	۳۴/۵	-	-	۲۹	۱۰۰	۲۹	۱۰۰
جمع	۱۱۸	۵۵/۱	۹۱	۴۲/۵	۵	۲/۳	۲۱۴	۱۰۰	۲۱۴	۱۰۰

جدول ۴ ارتباط بین امتیاز نگرش و سطح تحصیلات مربیان مورد مطالعه

نگرش	سطح تحصیلات		کم‌تر از دیپلم		دیپلم		فوق دیپلم		لیسانس و بالاتر		جمع	
	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد
کاملاً موافق	۳	۶/۸	۲۷	۶۱/۴	۵	۱۱/۴	۹	۲۰/۵	۴۴	۱۰۰	۴۴	۱۰۰
موافق	۱۱	۸/۲	۹۲	۶۸/۷	۶	۴/۵	۲۵	۱۸/۷	۱۳۴	۱۰۰	۱۳۴	۱۰۰
بی تفاوت	-	-	۵	۷۱/۴	-	-	۲	۲۸/۶	۷	۱۰۰	۷	۱۰۰
مخالف/کاملاً مخالف ف	۳	۱۰/۳	۱۹	۶۵/۵	-	-	۷	۲۴/۱	۲۹	۱۰۰	۲۹	۱۰۰
جمع	۱۷	۷/۹	۱۴۳	۶۶/۸	۱۱	۵/۱	۴۳	۲۰/۱	۲۱۴	۱۰۰	۲۱۴	۱۰۰

جدول ۵ ارتباط بین امتیاز نگرش و سطوح سابقه کار مربیان مورد مطالعه

نگرش	سابقه کار		کم‌تر از ۳ سال		۳ تا ۶ سال		۶ تا ۹ سال		۹ تا ۱۲ سال		بیش از ۱۲ سال		جمع	
	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد
کاملاً موافق	۱۲	۲۷/۳	۱۱	۲۵	۵	۱۱/۴	۴	۹/۱	۱۲	۲۷/۳	۴۴	۱۰۰	۴۴	۱۰۰
موافق	۳۶	۲۶/۹	۳۶	۲۶/۹	۱۷	۱۲/۷	۱۷	۱۲/۷	۲۸	۲۰/۹	۱۳۴	۱۰۰	۱۳۴	۱۰۰
بی تفاوت	-	-	۳	۴۲/۹	-	-	۱	۱۴/۳	۳	۴۲/۹	۷	۱۰۰	۷	۱۰۰

مخالف/کاملاً مخالف	۵	۱۷/۲	۳	۱۰/۳	۴	۱۳/۸	۶	۲۰/۷	۱۱	۳۷/۹	۲۹	۱۰۰
جمع	۵۳	۲۴/۸	۵۳	۲۴/۸	۲۶	۱۲/۱	۲۸	۱۳/۱	۵۴	۲۵/۲	۲۱۴	۱۰۰

جدول ۶ ارتباط بین امتیاز نگرش و گذراندن دوره آموزشی کودکان استثنایی توسط مربیان مورد مطالعه

نگرش	گذراندن دوره آموزشی		گذرانده اند		نگذرانده اند		جمع	
	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد
کاملاً موافق	۲	۴/۵	۴۲	۹۵/۵	۴۴	۱۰۰	۴۴	۱۰۰
موافق	۱۱	۸/۲	۱۲۳	۹۱/۸	۱۳۴	۱۰۰	۱۳۴	۱۰۰
بی تفاوت	۲	۲۸/۶	۵	۷۱/۴	۷	۱۰۰	۷	۱۰۰
مخالف / کاملاً مخالف	۲	۶/۹	۲۷	۹۳/۱	۲۹	۱۰۰	۲۹	۱۰۰
جمع	۱۷	۷/۹	۱۹۷	۹۲/۱	۲۱۴	۱۰۰	۲۱۴	۱۰۰

رابطه بین سابقه کار و امتیاز نگرش مربیان مهدهای کودک نشان داد که یک ارتباط منفی بین این دو وجود دارد (ضریب همبستگی $r = -0.22$ و $p = 0.001$). به طوری که هر چه سابقه کار مربیان بیش تر می شود نگرش منفی تری نسبت به تلفیق آموزشی دارند، حال آن که مطالعه فرزاد کریمی (۱۳۷۸) در ایلام نشان داد که سابقه کار بر نگرش آنان تأثیری ندارد و مطالعه لمپروپولو (۱۹۷۷) در یونان نتیجه مطالعه ما را تأیید می کند.

به طور کلی با توجه به $83/2$ درصد نظر مثبت (کاملاً موافق و موافق) مربیان درباره تلفیق آموزشی کودکان کم شنوای آموزش دیده در کنار کودکان شنوا در مهدهای کودک عادی و این که این امر قدم مثبتی در جهت یکسان سازی فضاهای آموزشی و امکانات برای کودکان کم شنوای آموزش دیده است، پیشنهاد می گردد این طرح در سطح کشوری انجام گیرد و با توجه به نتایج به دست آمده، سازمان های مسئول از نتایج آن آگاه شوند تا مقدمات رفع موانع و شروع آموزش تلفیقی برای کم شنوایان آموزش دیده در کنار همسالان شنوایشان در مهدهای کودک عادی که نقش مهمی در توانمندی یادگیری کودکان دارد صورت گیرد.

ارتباط منفی نگرش مربیان با افزایش سن با نتایج پژوهش لمپروپولو [۸] در سال ۱۹۷۷ در کشور یونان مطابقت داشت؛ ولی در تحقیق فرزاد کریمی در مورد نگرش معلمان مدارس عادی نسبت به تلفیق آموزشی کودکان عقب مانده ذهنی آموزش پذیر در سال ۱۳۷۸ در شهر ایلام [۴] سن، هیچ تأثیری بر نحوه نگرش معلمان نداشته است.

در این تحقیق، وضعیت تأهل بر نگرش مربیان تأثیری نداشته است. در تحقیق لمپروپولو این موضوع بررسی نگردیده و در تحقیق فرزاد کریمی در ایلام نیز وضعیت تأهل تأثیری بر نگرش معلمان نداشته است.

بین میزان تحصیلات مربیان و امتیاز نگرش آنان نسبت به تلفیق آموزشی رابطه معناداری به دست نیامد ($Pvalue = 0.63$). این نتیجه بر خلاف نتیجه به دست آمده توسط بهزاد قدیم پور (۱۳۶۷) در پژوهشی تحت عنوان «بررسی نگرش آموزگاران مدارس عادی نسبت به آموزش تلفیقی عقب ماندگان ذهنی» است که در آن مشاهده شد 63 درصد کسانی که دارای مدرک تحصیلی فوق دیپلم به بالا بودند نگرش مثبت داشتند، در حالی که در آموزگاران دیپلم این میزان حدود 22 درصد بوده است.

جریان عادی آموزش و پرورش. پایان نامه کارشناسی ارشد روان‌شناسی کودکان استثنایی. تهران. دانشکده روان‌شناسی. دانشگاه علامه طباطبائی، ۱۳۷۲.

۶. نویسی، فرشته. بررسی نگرش والدین و مسئولین آموزشی دانش‌آموزان عادی و معلول در مورد تلفیق دانش‌آموزان معلول در مدارس معمولی. پایان نامه کارشناسی ارشد مدیریت توانبخشی. تهران. دانشگاه علوم بهزیستی و توانبخشی، ۱۳۷۸.

7. Antia, S.D. Educating deaf and hearing children together, Confronting the challenges of inclusion. *Journal of children's communication development*, 1998; 19: 1-10.
8. Lampropoulou, V., Padelliadu, S. Teachers of the deaf as compared with other groups of teachers: attitudes toward people with disabilities and inclusion. *American Annals of the Deaf* 1997; 10: 170-181.
9. Bayliss, P.; Windels, D.; Carro, L.; Hinz, A. Manifesto of the carrot soup group: Inclusion and integration. *The European Electronic Journal on Inclusive Education in Europe* 1997; 297.
10. Bayliss, P. Segregation, Integration, Exclusion, Inclusion: Framework and Rationales. *The European Electronic Journal on Inclusive Education in Europe* 1997; 7.
11. Carro, L. School integration in Spain; A step toward the inclusion in a democratic society. *The European Electronic Journal on Inclusive Education in Europe*, 1997; 297.
12. Evans, I. et al. Peer Interaction and social acceptance of elementary – age children with severe disabilities in an inclusive school. *JASH*, 1992; 4: 205-212.
13. Wills, D. Ward J., Center Y. Attitudes to integration of disabled into regular classes: a factor analysis of functional characteristics. *British Journal of Educational Psychology* 1987; 57: 4-22.

تشکر و قدردانی

لازم است از کلیه مربیان مهدهای کودک که در این طرح ما را یاری دادند و مسئولین سازمان بهزیستی استان تهران تشکر و قدردانی گردد.

منابع

۱. به‌پژوه، احمد. یکپارچه‌سازی آموزشی. تهران. دانشگاه تهران. تعلیم و تربیت استثنایی. شماره ۲۳. صفحات ۱۷-۲۴، ۱۳۷۰.
۲. به‌پژوه، احمد. نهضت عادی‌سازی کودکان استثنایی. نشریه انجمن علمی کودکان استثنایی در ایران. شماره ۲. بهار و تابستان. ص ۲۰ الی ۳۳، ۱۳۷۲.
۳. سرایی علیخان، صوفیا. میزان پذیرش کودکان عادی نسبت به کودکان استثنایی قبل و بعد از شناخت آنان. پایان‌نامه کارشناسی روان‌شناسی کودکان استثنایی. اصفهان. دانشگاه اصفهان، ۱۳۶۹.
۴. کریمی، فرزاد. بررسی و مقایسه نگرش مربیان مدارس عادی و استثنایی در خصوص تلفیق آموزشی دانش‌آموزان عقب‌مانده ذهنی آموزش پذیر استان ایلام سال تحصیلی ۷۸-۷۷. پایان‌نامه کارشناسی ارشد مدیریت توانبخشی. تهران. دانشگاه علوم بهزیستی و توانبخشی، ۱۳۷۸.
۵. گنجی، علی. بررسی تأثیر تماس اجتماعی بر نگرش معلمان دبستان‌های استثنایی و یکپارچه‌سازی آموزشی آنان در